

Ung kvinna med skolios. Inför fotograferingen har den sneda ryggraden markerats med prickar. Foto: Carl Curman

MEDICINSK FOTOGRAFI

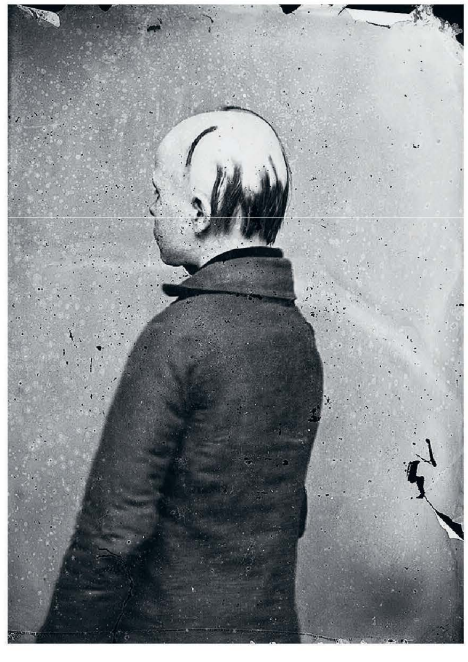
En fotograferande läkare

Den medicinska fotografin fick tidigt en plats inom svensk sjukvård. Flera personer kom att intressera sig för fotokonstens möjligheter i den medicinska praktiken och inom olika forskningsområden. Successivt utökades användningen med dokumentation av sjukdomsförlopp och behandlingar, diagnostiskt underlag och kunskapsförmedling. Allt mer komplicerade fototekniska lösningar tillämpades för att uppnå goda resultat.

Carl Curman, läkare och professor, var en oupphörligt verksam man vars intressen spände över många områden. Inte minst ägnade han kraft åt att utveckla fotografin som stödteknik inom den medicinska vetenskapen och blev den förste som drev en fotoateljé inriktad på medicin. Den öppnades 1861 på Karolinska institutet i Stockholm.

Curman hade inlett sin akademiska bana i Uppsala för att i slutet av 1850-talet läsa till läkare vid Karolinska institutet. Parallellt studerade han skulptur vid Konstakademien, blev medicine licentiat 1864 och påbörjade en karriär som badläkare i Lysekil. Med tiden blev han docent i balneologi, läran om bad som terapiform och vetenskap, och även i klimatologi, det vill säga läran om jordens klimat.

Under ett par årtionden byggde Curman upp anläggningen i Lysekil till en av landets främsta bad- och kurorter. Han propagerade för en god badkultur, ansågs som en auktoritet inom området och stod bakom några av Stockholms första moderna badhus, bland annat Sturebadet som öppnades 1885. På badet sattes senare hans porträttbyst upp med texten ”Svenska badväsendets förnyare”.

Man med håravfall. Foto: Carl Curman

CARL CURMAN var både en begåvad och talangfull person. Utöver sin profession som läkare utvecklade han en konstnärlig ådra och ägnade sig åt teckning, skulptur, arkitektur och fotografi. Han utsågs även till professor i plastisk anatomi vid Konstakademien där han undervisade både manliga och kvinnliga konststuderande.

Hans fotografiska karriär inleddes under kollodiumprocessens och våtplåtens dagar. Curman lärde sig hantverket av en yrkes-

Carl Curman med kvinnliga studenter under en anatomilektion på Konstakademien. Han dissekerar ett människoben från låret och nedåt. Vid hans högra hand syns hälen och fotsulan. Längst till vänster håller en student armen runt ett monterat skelett medan kvinnan i förgrunden har ett lårben i famnen. Den sittande kvinnan bakom bordet röker en cigarrett liksom Curman själv. Bakom studenterna står skärmar med schematiska bilder av en vuxen människa och ett par barn. Figurerna har stödlinjer som utmärker kroppparnas olika proportioner. Inga manliga studenter deltog i lektionen eftersom de hölls åtskilda från kvinnorna vid denna tid. De första kvinnor som skrevs in i akademin påbörjade sina studier hösten 1864. Länge förblev dock deras antal ringa jämfört med gruppen manliga studenter. Foto: Carl Curman

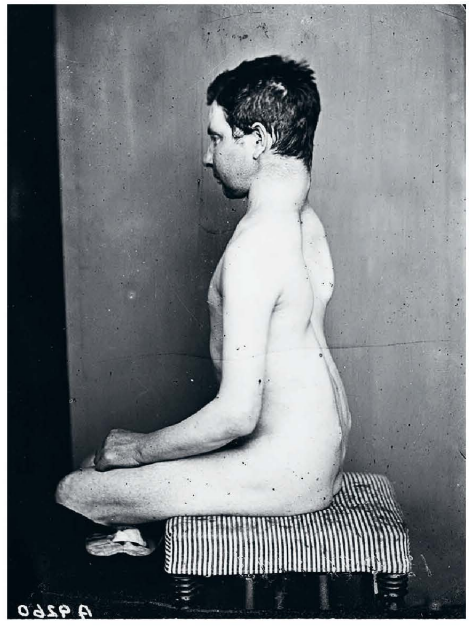
fotograf i Stockholm, kompletterade med studieresor i Tyskland och blev en allsidig fotograf, tekniskt kunnig och ofta med en skarp blick för människor och miljöer.

Under sina år på Karolinska institutet avbildade han patienter med olika åkommor, missbildningar och sjukdomar. Han dokumenterade även patologiska preparat och dödfödda foster. Större delen av de mänskliga kvarlevorna kom sannolikt från institutets egna anatomilektioner och från Serafimerlasarettet, vid denna tid ett undervisningssjukhus.

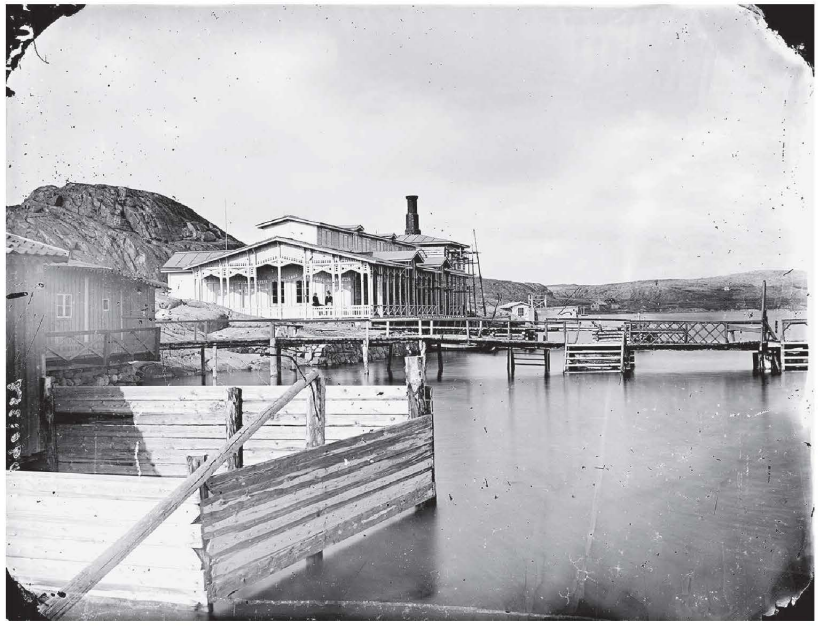
FÖRUTOM MEDICINSK FOTOGRAFI i ateljé ägnade sig Curman också åt helt andra miljöer. Sommartid skildrade han bland annat bad- och kursortslivet i Lysekil och dess gäster ur de högre samhällsklasserna. Han intresserade sig också för ortsbefolkningen och deras levnadsvillkor. Kameran riktades även mot havet och det omkringliggande landskapet. På äldre dagar utgjorde Stockholm en viktig motivkrets och han uppmärksammade både stadsmiljöer och naturscenerier i stadens omgivningar.

Curman sysslade med fotografi under större delen av sitt liv. Den 25 maj 1888 ansökte han om inträde i den då nybildade Fotografiska föreningen i Stockholm. Han blev den tredje medlemmen och ingick i ett sällskap med starkt intresse för medicinsk och vetenskaplig fotografi.

Förutom professionella fotografer och fotohandlare, exempelvis apotekaren Numa Peterson och ”artisterna” Carl Gustaf Carleman, Sven Scholander och Severin Nilsson, bestod föreningen under sitt första verksamhetsår av avancerade fotoamatörer. Till viss del använde de fotografin även i sina respektive yrken som läkare, konstnärer och ingenjörer. ■

Ung man med skolios. Foto: Carl Curman

I Lysekil byggde Carl Curman upp en mönsteranläggning. Det mesta ingick i det medicinska program som han utvecklade och saluförde: salta bad, kalla avrivningar, gymnastiska övningar, frisk havsluft och raska promenader utmed slingrande klippstigar. En del i arbetet var att i bild dokumentera framstegen för att kunna visa upp dem i Stockholm. Foto: Carl Curman